

Píseň: EZ330 – Když zřím ten divuplný kříž + modlitba;
Oddíl k výkladu: Mk 15, 20-41

Milí,

na posledním setkání jsme se věnovali příběhu Ježíšova zbití římskými vojáky. Jde o *třetí* Ježíšovo zmlácení – první během výslechu před synedriem, druhým bylo zbičování. Tak šlo také o tradiční biblickou „trojku:“ Teď se uvidí. Jestli Ježíš podlehne týrání fyzickému i psychickému. Jestli bude zlomen nespravedlivým utrpením. A tak, jestli vzdá Boží úkol – vykoupení a spásu všech lidí.

Specifickým pro toto třetí násilí je rozměr *společenský* – byla *svolána* celá setnina. Tedy nízké stovky mužů, cca 400. Nesešli se navíc náhodou, nýbrž *právě za tímto účelem*. A Ježíšovo bití bylo poprvé na veřejnosti – na dvoře. Tak strašlivě Ježíš trpěl ve všech rozměrech lidské bytosti.

Příběh také zdůrazňuje *posměch* na Ježíšovu adresu. Že prý je to Král Židů – srv. nápis na kříži. V hluboké biblicky-tradiční ironii však jde o *pravdivé* vyjádření. Šlo o *pravdivou* korunovaci Mesiáše Boha Stvořitele a Vykupitele.

Právě proto, že nespravedlivým utrpením, bolestí, týráním. Které Ježíš podstupoval opakovaně dobrovolně.

Cesta na kříž

Když už *římské* vojáky nebavilo Ježíše dál týrat, vydali ho k ukřižování. Ke strašlivé popravě těch nejhorších zločinců – vzbuřenců, vlastizrádců. Odpůrců římského státního i náboženského režimu. Jakoby dosavadní Ježíšovo utrpení *nebylo* dostatečné.

Ježíš proto byl „vyveden ven“ – v protikladu k vjezdu do Jeruzaléma. Je z něj jakoby vyhnán, vyhoštěn. Bůh tohoto „Sijónu.“

Protože však byl Ježíš opakovaně brutálně týrán, není schopen splnit další strašnou součást trestu ukřižování: Odnést si

nástroj své popravu. A přece nebude trpět takovou námahou pro někoho tak zlého nějaký římský občan – nebo Žid!

Avšak platné zůstalo jen první. Tak i toto podání připomíná, že Řím *není* nevinný Ježíšovou smrtí. Ani utrpením. A místo, aby tedy někdo z Římanů nesl Ježíšův kříž – když trvali na tak barbarském způsobu popravu – tak museli *donutit* „nějakého Šimona.“

V pokračování biblické ironie a absurdity situace jde opravdu o „nějakého“ Šimona. Který byl zároveň z Kyrény – tj. severní Afriky. A známe jeho syny. Jak podivně „nějaký“ Šimon!

Asi nejdůležitějším rozměrem tohoto nesení kříže je však opět *pokoušení*. Stejně jako např. také v Getsemane bylo uděláno vše proto, aby Ježíš *mohl opustit* toto utrpení. Zatímco odsouzený s křížem na zádech uteče těžko. Ale odsouzený, jemuž kříž nese někdo jiný, může utéct mnohem snadněji.

A přesto to Ježíš *opět* neudělal.

Golgota

Ježíš pak dorazil na místo zvané „Golgota“ – Lebka. Snad šlo o nějaký kopec, skálu za hradbami Jeruzaléma. Jméno snad vzniklo podle tvaru, který tento přírodní útvar měl. V příběhu jde také o další ironii: Jak na *skále* vztyčit kříž?

Tedy: *Takovou námahu* si Židé i Římané dali s tím, aby Ježíše, vtěleného Boha, ukřižovali. Nešlo o žádný omyl – naopak.

Ježíšovi pak bylo těsně před ukřižováním nabídnuto „víno okořeněné myrhou.“ Opět jde o informaci mnoha významů: Nejprve jde o další pokoušení, aby si Ježíš *ulevil* od nespravedlivého utrpení. Aby omámil své smysly – alkoholem a vonnou pryskyřicí. Tedy aby neprožíval své utrpení tak moc. A Ježíš to, opět, *odmítl*.

Jde také o vyznání Ježíšovy *integrity* – Mk 14, 25 + 8, 34-38. Jde také o další pokračování ironie – víno obohacené myrhou patřilo k *nejdražším* nápojům. Tedy vskutku královským. Tedy opět je „jakoby“ králem.

A Ježíš se tímto také vzpírá tradici Př 31, 6-7. Se zásadními důsledky i do dnešní doby – omámit se alkoholem, i kdyby pro

„pomoc“ utlumení bolesti, Kristus *odmítal*. Po tak strašlivém násilí – a před ukřižováním.

A odmítal *znovu a znovu*. Pro jednu si ekumenický překlad pohlídal *nedokonavost* biblického slovesa. Ježíš byl tedy *opakovaně* přesvědčován, aby se napil. Aby si ulevil. A Ježíš *opakovaně* odmítal. I v tom pokračovalo jeho také duševní utrpení – znovu a znovu byl *pokoušen* k ulehčení situace. A znovu a znovu to *odmítal*. Jak nepochopitelné pro současného západního člověka! Jak samozřejmé pro Hospodina Boha od počátku světa... I pro všechny křesťanské mučedníky.

Ukřižování

Pak byl Ježíš „konečně“ ukřižován. Tím však *neskončilo* jeho utrpení a týrání. Jako všichni ukřižováni byl totiž před ukřižováním *svlečen*. Tedy opět ponížen – jak hluboce.

Kromě ponížení jde také o dokázání lidskosti popraveného – aby skrze zbavení veškeré důstojnosti se takový nemohl/-a stát martyrem – mučedníkem. Ne snad, že by to moc fungovalo... vždyť podstatou mučednictví je právě hluboké *lidství* umučeného.

Bolestivě pověšen na kříž, na němž se pomalu dusil, se pak Ježíš musel dívat na to, jak si jeho popravčí *rozdělili jeho šaty*. Zatímco on sám byl nahý. Opět jde hlavně o připomenutí *židovských*, a tak i *Ježíšových* svatých Písem – a tak jejich pravdivosti. Tentokrát Ž 22, 19.

Pro znalce alespoň tohoto příběhu jde o nápadnou přípravu na Ježíšova poslední slova – v postmoderní době masivně *mylně* chápáná. Budou totiž z úvodu stejného žalmu. Který končí *vítězstvím Boží spravedlnosti!* A oslavou této spravedlnosti *ostatními*. A Božím kralováním...

Časový údaj ukřižování je v „překladech“ někdy matoucí – podle římského počítání začíná den v šest hodin ráno. „Devátá“ hodina je tedy „našich“ 15:00 = třetí hodina (v. 33!). Tak všechny *překlady*, jinak ekumenický *výklad*, který se na překlad jen tváří.

Čas ukřižování je důležitý pro uvědomění si „zpomalení“ vyprávění. A také proto, aby bylo zřejmé, jak *dlouho* trvalo

Ježíšovo utrpení. Od předchozí noci až do pozdního odpoledne. A to Ježíš ještě *není* mrtev!

Jeho proviněním pak mělo být „král Židů.“ Ne vždy byla na křížích přítomna taková tabulka – někdy ano. Čím pozdější evangelijní podání, tím *delší* je tento nápis. Z něhož pak snahou zpětně „učinit vyprávění realistickým“ vzniká latinská zkratka INRI. Toto „provinění“ je však opět *pravdivým* vyznáním toho, kým Ježíš byl a je. Ačkoli ne úplně přesně. A ve zcela mylném *pochopení* těch, kdo desku četli i psali.

Ježíš pak nebyl ukřižován sám. Když byl přece „králem,“ tak *musí* mít svou „pravou“ a „levou“ ruku. Svě nejdůležitější a nejvěrnější rádce. Avšak v pokračování ironie a posměchu zde jde o další *povstalice*. Vzbouřence. Zatímco vzbouřenec – vrah Barabáš byl propuštěn místo nevinného Ježíše.

Tak pokračuje Ježíšovo ponížení, pohrdání ostatními. Jeho propadnutí se na samé dno společnosti – i popraven je jako nejposlednější z posledních. Ačkoli „král.“

Sestup z kříže

Vrcholem Ježíšova utrpení pak byl posměch kolemjdoucích. Po židovských autoritách a římské armádě se mu posmívali i jen obyčejní kolemjdoucí. Připomínají vylhané a absurdní obvinění z veleknězova domu. A *provokují*, pokoušejí Ježíše, aby tedy „splnil svá slova.“

Tím, že splní *jejich* přání a představy. Tak mylné pochopení Ježíše, které nás provází od počátku každého podání, dochází svého vrcholu. Ačkoli opakovaně brutálně bit, týrán a pokoušen – i nyní je ponižován dál tím, že má *splnit vůli ostatních lidí*. Když je přece Spasitelem, Zachráncem!!! (Bohem!!!)

Tak pokračuje i ironie biblická: *Právě tím, že Ježíš neposlechne, co chtějí ostatní lidé pro sebe, stává se Spasitelem. Zachráncem. Odmítáním hlasu lidu. Jak to má král Božího lidu dělat od počátku! (1Sam 10 + 11!)*

Právě tím Ježíš *splnil*, co od něj vlastně chtěli: Už nyní nápadně *boří* „chrám“ svého těla – a po třech dnech bude opět

„postaven.“ Totiž vzkříšen. Tím, že i nadále *odmítá* umenšit své utrpení. Odmítal sestoupit z kříže. *Tím* zachránil – ostatní. Ztrátou sebe sama. Jak o tom opakovaně hovořil. Také v příkladu starozákonních „hrdinů.“

Tento rozměr je pro jistotu zopakován a zesílen vyprávěním o stejném pokřikování židovských autorit. I velekněz sám se přišel podívat, jak to s tím Ježíše tedy bude. Jestli se tedy otevrou nebesa a dojde na zázrak. Ale místo toho viděli opakovaně týraného, nahého, umírajícího člověka. O to raději se mu posmívali. Vždyť zklamal *všechna* očekávání a chtění – prostého lidu, svých následovníků i náboženských autorit. Takový *ubožák* a loser to byl, co prohrál *vše* – nedokázal *nic*.

Do třetice se mu stejně posmívali také ti ukřižovaní s ním. Jak by přece mohl přinášet spásu ostatním, když ji nejprve nepřinese sobě?

Ale to přece opět vypráví od počátku už SZ: Už Abraham *obětoval* sám sebe v Gn 12, aby přinesl požehnání *všem* národům země. To je přece odlišnost biblických náboženství: Spásu *si nemůžeme* získat ani zajistit. Ale můžeme ji *přinést ostatním*. Když ji nejprve sami přijmeme od někoho jiného.

Konec

Ale i uprostřed celé této hrůzy byly nápadné *Boží* zásahy a činy. Na tři (!) hodiny se zatmělo slunce. Tedy opět „ted’ se uvidí.“ Jestli temnota zvítězí nad světlem. Smrt nad životem. Zlo nad dobrem.

V ekumenickém překladu jsou časové údaje matoucí, držme se řeckého textu: Ježíš byl dosl. ukřižován ve *třetí* hodinu, tj. v 9:00 našeho času. Tma nastala dosl. v *šestou* hodinu (tj. 12:00 = poledne). A trvala tři hodiny do *deváté* hodiny, tj. 15:00 = třetí hodina v našem počítání. Ježíš tedy „vydržel“ umírat na kříži „jen“ tři hodiny – nebo tak dlouho?

Tato tma tedy trvá během Ježíšova visení na kříži. Během posměchu kolemjdoucích i ostatních. A nikdo si jí jakoby nevšiml.

A tato tma *pominula*, když Ježíš zvolal onen Ž 22, 2 a *zemřel*. V tu chvíli pominula tma temnoty a rozzářilo se denní slunce. Jak působivé dění dodnes! A stejně si ho tehdy „jakoby“ nikdo nevšiml. Že slunce Ježíšovi vzešlo *po dokonání jeho úkolu* – srv. Gn 32, 32.

Avšak ani v tyto poslední okamžiky svého života Ježíš *nebyl* pochopen. Dokonce byl opět *chápán mylně*. Jak strašlivá situace umírajícího člověka, který po všem strašném utrpení velmi bolestivé, nespravedlivé smrti a mučení i nadále vidí a slyší, že mu ostatní rozumějí *špatně*.

Měli totiž za to, že aramejské „eloi“ je volání po Eliášovi. Vlastně naprosto absurdně. A někdo hned podle *takové víry jednal* – honem běžel namočit houbu v octě, aby Ježíš mohl žít dál. Jak rychle lidé jednají podle *nebiblické víry*! Jak neochotně a pomalu podle *biblické*! Tak i v tuto chvíli okolostojící chtěli vidět, jestli tedy Eliáš přijde Ježíše „sejmout.“ Jaký absurdistán!

Ale Ježíš jen „vydal mocný hlas a zemřel.“ Vlastně také absurdně, vždyť na kříži se umíralo vyčerpáním a udušením. Jak by tedy mohl někdo těsně před takovou smrtí „vydat mocný hlas?“ Tak Ježíš Boží absurditou a bláznovstvím a nemyslitelným a nepředstavitelným činěným i v posledním okamžiku života *porazil* lidskou absurditu, zlo, hřích, omezenost, hloupost, pýchu.

A zemřel.

To vše je také naplněním svatých Písem. Tma např. Am 8, 9; Iz 59, 10 atd. Ježíšovo zvolání Ž 22 je opakem Jobovy ženy z Jb 2, 9. Odmítnutí houby z octem Ž 69, 22. Stejně také zmínky o Eliášovi – ty však v mylném pochopení ukazují, jak pomýlená byla víra těch *pod křížem*. A jak naplňoval svatá Písma ten *na kříži*. A opět si toho jakoby nikdo nevšiml.

Bůh jedná

A Bůh *okamžitě* odpověděl na Ježíšovu skutečnou, absolutní smrt: Chrátová opona byla roztržena od shora až dolů. Evangelista zřejmě myslel hlavně na oponu nejvnitřnější svatyně, která byla prázdná. Avšak mohlo jít také o oponu oddělující část

chrámu pro „všechny“ a pro Židy. Ta byla nápadnější, dřív viditelná a nesla nebeská vyobrazení.

Ať už to byla kterákoli, význam je stejný: *Bůh* překonal pro *každého* člověka nepřekonatelnou propast mezi Ním a námi. Propast, kterou si sami tvoříme. A prohlubujeme. A Bůh toto pro nás nepřekonatelné *překonal* – v odpovědi na oběť *svého Syna*. To je základní význam „vykoupení“ Kristovou smrtí na kříži!

A jednal také člověk. Až absurdně a směšně – hned poté, co Ježíš *zemřel*. Hned poté, co *Bůh* zrušil lidskou bariéru mezi Bohem a člověkem, i člověk *rozpoznal*, kdo a kým Ježíš doopravdy byl. A vyznal to. *Nahlas*. Nezaměnitelným vyznáním, které *nelze* pochopit špatně: Byl to *doopravdy* (ř. aléthós – odvozenina od ř. alétheia = pravda) *Boží Syn*.

Ne Mesiáš. Ne král. Ale *Boží Syn*. Tedy vtělený Bůh sám.

A vyznal to Říman. Ne židé. Ani velekněz. Ani Ježíšovi učedníci. Ani ženy, které na to zdálky hleděli. Ale Říman, pohan, *nepřítel* Božího lidu. A navíc ještě *setník* – který zřejmě dohlížel na popravu. Který byl tedy *spoluzodpovědný* za Ježíšovu smrt. A byl to *jen on*.

Zde je vrchol Markova vyprávění. Však také původně příběh končil už o pár veršů dál v Mk 16, 8. (srv. Mk 1, 1!)

Ve *vyznání* pohana, nepřítele, vraha Ježíše je odhaleno „tajemství“ identity Ježíše z Nazareta: Je *Božím Synem*. *Doopravdy*. *Opravdu*. A toto rozpoznání přichází v *důkazu*, jímž bylo, „když setník viděl, že *takto* Ježíš zemřel.“ Tedy zřejmě byl přítomen všemu předchozímu Kristovu utrpení z rukou Římanů. A *pak* také ukřižování.

A viděl, jak Ježíš znovu a znovu odmítal ulevit svému nespravedlivému utrpení. Viděl, že odmítal utéct, když mu někdo nesl kříž. Viděl temnotu i posměch. Viděl i slunce, které se rozzářilo ve chvíli Ježíšovy smrti. A slyšel, jak nepochopitelně udušený Ježíš *vykřikl*, než zemřel.

TO vedlo k jeho *hlasitému, veřejnému vyznání víry!*

Ne zázraky. Ne splnění vlastní vůle a představ. Ne vlastní zbožnosti. Ne vlastní znalosti. Ale Ježíšovo dobrovolné utrpení. V němž nesl hříchy všech.

TO rozpoznal římský setník v Ježíšově utrpení a smrti.

Závěr

U které nebyl ani nikdo z jeho „blízkých.“ I ženy hleděly jen zdálky. Ačkoli ho před tím „doprovázely.“ Jak ubohá byla i jejich víra v Ježíšova slova a činy. A ještě o něco ubožejší byla víra Ježíšových učedníků.

Ani tyto „pečující“ se neodvážily být s Ježíšem, když umíral. Když byl posmíván. Nahý přibíjen na kříž. Přesto však zůstávají *zrcadlem* nastaveným Ježíšovým učedníkům. Ti byli někde zalezlí, schovaní.

A tak vytvoří spojnicí mezi ukřižováním a vzkříšením. Protože se budou *dívat* také, kam Josef položí Ježíšovo tělo. A půjdou ho později pomazat.

Avšak příkladným v tomto příběhu je, kromě Ježíše, římský setník. Všichni lidé mají uvěřit, že *toto* je Boží Syn. Bůh mezi námi. Bůh zachraňující *nás sebeobětí*. Z *našich* problémů, zla, pýchy, smrti, hlouposti. Tím, že *takto* zemřel jediný, bezhříšný, dokonalý člověk – Boží Syn. Sám vtělený Stvořitel světa.

Takto byla naplněna svatá Písma.

Píseň: EZ329 – Nevinnost přemilá + **modlitba Páně**
Rozhovor